

STOCKFORS

Tarina Patruunasta

Hugo Standertskjöld 1844-1931

Hugo Robert Standertskjöld oli aatelissäädyn jäsen sekä isän, että äidin puolelta. Hän sai kotonaan hyvän kasvatuksen ja tiesi jo nuorena, että aateluus velvoittaa.

Nuori Standertskjöld seurasi sukunsa perinteitä ja kirjoittautui Suomen Kadettikouluun. Vuonna 1864 hän pääsi tykistöupseeriksi Venäjän armeijaan. Oltuaan sen palveluksessa vasta kaksi vuotta, hänen isänsä serkku August Standertskjöld, joka toimi Tulan ammustehtaan johtajana, määräsi H. R. Standertskjöldin apulaisekseen Tulaan ja nuorukainen joutui muuttamaan Sisä-Venäjälle. Samalla hän jätti lupaavan soitasuran.

Johtajan apulaisena Standertskjöld pääsi tutustumaan suuren teollisuusyrityksen johtamiseen, sen hallintoon, toimintaan ja finansioimiseen. Tästä oli huomattava etu hänen tulevaisuuttaan ajatellen. Standertskjöld esiintyi edukseen ja hänen toimensa herättivät kiinnostusta. Ludvig Nobel – kuuluisan Alfred Nobelin veli - ja eräs kenraali Bilderling olivat vuokranneet I• evskistä kivääritehtaan, jonka ruoriin he pyysivät Standertskjöldiä. Mies otti viran vastaan ja joutui muuttamaan vielä syvemmälle Venäjälle.

Standertskjöldiin kohdistui kiinnostusta myös valtakunnan korkeimmilta tahoilta. Suuriruhtinas Mikael Nikolajevit • kutsui hänet Pietariin sopimaan I• evskin tehtaiden vuokraoikeuksista. Tämän sopimuksen myötä Hugo Standertskjöldistä tuli yksi Venäjänmaan huomattavimmista asetehtailijoista.

Vaikka Standertskjöld saavuttikin Venäjällä paljon mainetta, kunniaa ja rikkauksia, ei hän koskaan unohtanut Suomea. Hänen yrityksissään työskenteli useita suomalaisia ammattimiehiä, joille hän antoi suuren arvon. Isänmaallisuutta Standertskjöld osoitti myös toimittamalla Suomen sotaväelle kiväärejä erittäin edullisesti. Ja milloin vain sai

tilaisuuden, Standertskjöld matkusti lomailemaan Suomeen. Vakituisesti hän oleili kotimaassaan vuodesta 1885 lähtien, vaikka hänellä yhä oli Venäjällä etuja valvottavanaan. Vähitellen hän luopui niistä ja sijoitti omaisuutensa Suomen maatiloihin, kaupunkitaloihin ja teollisuuteen. Myöhemmin hänestä tuli myös Tulan ammustehtaan pääosakas.

Suurin syy Venäjän ja sen liiketoiminnan tarjoamien mahdollisuuksien jättämiseen oli se, että Standertskjöld ei viihtynyt asetehtailijana. Hän oli kiinnostunut puunjalostusteollisuudesta ja oli 1880-luvulla mukana perustamassa Inkeröisten puuhiomoa ja paperitehdasta.

Suomessa Standertskjöld asui talvet Helsingissä ja kesät Hämeenlinnan välittömässä läheisyydessä sijaitsevassa Karlbergin kartanossa. Se toimi hänen kesäasuntonaan aina vuoteen 1926 asti, jolloin hän myi kartanon puistoineen Hämeenlinnan kaupungille.

Hugo Standertskjöld – kuten monet hänen aikansa teollisuusmiehet - harrasti maataloutta, mutta jätti maatilojensa yksityiskohtien hoitamisen tilanhoitajensa määrättäviksi. Merkittävimpiä hänen omistuksessaan olleita tiloja olivat Metsäkylän ja Katajiston tilat lähellä Karlbergiä sekä Ryttylän kartano Hausjärvellä.

Standertskjöld uhrasi paljon aikaa ja varoja tehdäkseen Karlbergin alueesta ihastuttavan kansanpuiston, jonne kaikilla olisi vapaa pääsy. Tämä noin 150 hehtaarin luonnonpuisto tunnetaan nykyään Aulangon nimellä ja se on yksi maamme tunnetuimpia nähtävyyksiä.

Vuonna 1893 Standertskjöld osti Lappeenrannan lähistöllä sijaitsevan Kaukaan tehtaan, joka siihen asti oli toiminut lankarullatehtaanä. Heti kun omistaja vaihtui, ryhdyttiin Kaukaan tehtaassa

suuriin uudistuksiin; Standertskjöld päätti perustaa selluloosatehtaan. Varmistaakseen tehtaidensa raaka-aineen saannin, hän ryhtyi ostamaan lähistöltä lukuisia metsätiloja ja laajensi toimintaa ostamalla mm. höyrysahan ja puuhiomon. Lisäksi vuonna 1920 Kaukas-yhtiöön liitettiin kuuluisan Cederbergin yhtiön sahalaiteket ja maatilat. Pian tämän jälkeen Suomi joutui vaikeaan sodan jälkeiseen kriisiin, mutta Kaukas selviytyi siitä ja seisoi entistään tukevammalla pohjalla.

Vuonna 1926 Kaukas Osakeyhtiön tuotantohjelmaan lisättiin vielä vaneritehdas. Näihin aikoihin jo 80:n ikävuotensa ohittanut Standertskjöld ei suoranaisesti osallistunut yhtiön johtoon, mutta hänen sanallaan oli yhä paljon painoa. Ab Kaukas Oy:n toimitusjohtajana oli alkuvuosina Gösta Björkenheim. Hänen seuraajakseen Standertskjöld valitsi Jacob von Julinin.

H. R. Standertskjöld suhtautui ennakkoluulottomasti uudistuksiin ja uusiin keksintöihin. Hän otti auton käyttöönsä ensimmäisten joukossa Suomessa, mutta kookas mies kun oli, hän joutui tilaamaan Italiasta omien mittojensa mukaan valmistetun Isotta Francini -merkkisen auton.

Hugo Standertskjöld oli erittäin vieraanvarainen ja hyväsydäminen mies. Hän piti Karlbergissa usein juhlia, joihin oli kutsuttu yli sata vierasta, joille oli järjestetty mm. musiikkiesityksiä. Musiikki ja taide olivatkin lähellä Standertskjöldin sydäntä.

Hän avusti taiteilijoita lahjoittamalla varoja heidän opintoihinsa. Hän tuki myös tiedettä suurenmoisoin lahjoituksin ja vuonna 1918 hän teki miljoonan markan lahjoituksen vapaussodan valkoisen armeijan invalideille.

Aulankoa ennen vanhaan

Hugo Robert Standertskjöld 1844-1931

Hugo Standertskjöld 1844-1931

Hugo Robert Standertskjöld oli aatelissäädyn jäsen sekä isän, että äidin puolelta. Hän sai kotonaan hyvän kasvatuksen ja tiesi jo nuorena, että aateluus velvoittaa.

Nuori Standertskjöld seurasi sukunsa perinteitä ja kirjoittautui Suomen Kadettikouluun. Vuonna 1864 hän pääsi tykistöupseeriksi Venäjän armeijaan. Oltuaan sen palveluksessa vasta kaksi vuotta, hänen isänsä serkku August Standertskjöld, joka toimi Tulan ammustehtaan johtajana, määräsi H. R. Standertskjöldin apulaisekseen Tulaan ja nuorukainen joutui muuttamaan Sisä-Venäjälle. Samalla hän jätti lupaavan sotilasuran.

Johtajan apulaisena Standertskjöld pääsi tutustuman suuren teollisuusyrityksen johtamiseen, sen hallintoon, toimintaan ja finansioimiseen. Tästä oli huomattava etu hänen tulevaisuuttaan ajatellen.

Standertskjöld esiintyi edukseen ja hänen toimensa herättivät kiinnostusta. Ludvig Nobel – kuuluisan Alfred Nobelin veli - ja eräs kenraali Bilderling olivat vuokranneet I•evskistä kivääritehtaan, jonka ruoriin he pyysivät Standertskjöldiä. Mies otti viran vastaan ja joutui muuttamaan vielä syvemmälle Venäjälle.

Standertskjöldiin kohdistui kiinnostusta myös valtakunnan korkeimmilta tahoilta. Suuriruhtinas Mikael Nikolajevit• kutsui hänet Pietariin sopimaan I•evskin tehtaiden vuokraoikeuksista. Tämän sopimuksen myötä Hugo Standertskjöldistä tuli yksi Venäjänmaan huomattavimmista asetehtailijoista.

Vaikka Standertskjöld saavuttikin Venäjällä paljon mainetta, kunniaa ja rikkauksia, ei hän koskaan unohtanut Suomea. Hänen yrityksissään työskenteli useita suomalaisia ammattimiehiä, joille hän antoi suuren arvon. Isänmaallisuutta Standertskjöld osoitti myös toimittamalla Suomen sotaväelle kiväärejä erittäin edullisesti. Ja milloin vain sai tilaisuuden, Standertskjöld matkusti lomailemaan Suomeen. Vakituisesti hän oleili kotimaassaan vuodesta 1885 lähtien, vaikka hänellä yhä oli Venäjällä etuja valvottavanaan. Vähitellen hän luopui niistä ja sijoitti omaisuutensa Suomen maataloihin, kaupunkitaloihin ja teollisuuteen. Myöhemmin hänestä tuli myös Tulan ammustehtaan pääosakas.

Suurin syy Venäjän ja sen liiketoiminnan tarjoamien mahdollisuuksien jättämiseen oli se, että Standertskjöld ei viihtynyt asetehtailijana. Hän oli kiinnostunut puunjalostusteollisuudesta ja oli 1880-luvulla mukana perustamassa Inkeröisten puuhiomia ja paperitehdasta.

Suomessa Standertskjöld asui talvet Helsingissä ja kesät Hämeenlinnan välittömässä läheisyydessä sijaitsevassa Karlbergin kartanossa. Se toimi hänen kesäasuntonaan aina vuoteen 1926 asti, jolloin hän myi kartanon puistoineen Hämeenlinnan kaupungille.

Hugo Standertskjöld – kuten monet hänen aikansa teollisuusmiehet - harrasti maataloutta, mutta jätti maatilojensa yksityiskohtien hoitamisen tilanhoitajiensa määrättäviksi. Merkittävimpiä hänen omistuksessaan olleita tiloja olivat Metsäkylän ja Katajiston tilat lähellä Karlbergiä sekä Ryttylän kartano Hausjärvellä.

Standertskjöld uhrasi paljon aikaa ja varoja tehdäkseen Karlbergin alueesta ihastuttavan kansanpuiston, jonne kaikilla olisi vapaa pääsy. Tämä noin 150 hehtaarin luonnonpuisto tunnetaan nykyään Aulangon nimellä ja se on yksi maamme tunnetuimpia nähtävyyksiä.

Vuonna 1893 Standertskjöld osti Lappeenrannan lähistöllä sijaitsevan Kaukaan tehtaan, joka siihen asti oli toiminut lankarulla-tehtaana. Heti kun omistaja vaihtui, ryhdyttiin Kaukaan tehtaassa suuriin uudistuksiin; Standertskjöld päätti perustaa selluloosa-tehtaan. Varmistaakseen tehtaidensa raaka-aineen saannin, hän ryhtyi ostamaan lähistöltä lukuisia metsätiloja ja laajensi toimintaa ostamalla mm. höyrysahan ja puuhiomon. Lisäksi vuonna 1920 Kaukas-yhtiöön liitettiin kuuluisan Cederbergin yhtiön sahalaitokset ja maatilat. Pian tämän jälkeen Suomi joutui vaikeaan sodan jälkeiseen kriisiin, mutta Kaukas selviytyi siitä ja seisoikin entistäkin tukevammalla pohjalla.

Vuonna 1926 Kaukas Osakeyhtiön tuotanto-ohjelmaan lisättiin vielä vaneritehdas. Näihin aikoihin jo 80:n ikävuotensa ohittanut Standertskjöld ei suoranaisesti osallistunut yhtiön johtoon, mutta hänen sanallaan oli yhä paljon painoa. Ab Kaukas Oy:n toimitusjohtajana oli alkuvuosina Gösta Björkenheim. Hänen seuraajakseen Standertskjöld valitsi Jacob von Julinin.

H. R. Standertskjöld suhtautui ennakkoluulottomasti uudistuksiin ja uusiin keksintöihin. Hän otti auton käyttöönsä ensimmäisten joukossa Suomessa, mutta kookas mies kun oli, hän joutui tilaamaan Italiasta omien mittojensa mukaan valmistetun Isotta Francini-merkkisen auton.

Hugo Standertskjöld oli erittäin vieraanvarainen ja hyväsydäminen mies. Hän piti Karlbergissa usein juhlia, joihin oli kutsuttu yli sata vierasta, joille oli järjestetty mm. musiikkiesityksiä. Musiikki ja taide olivatkin lähellä Standertskjöldin sydäntä.

PATRUUNANTALO

STOCKFORS